

Expunere de motive

Lege pentru desființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului și pentru abrogarea Legii nr. 9/1991 privind înființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului

IRDO este o instituție care există formal, dar nu funcționează substanțial. Este o structură administrativă inertă, finanțată constant din bani publici, fără impact real în domeniul drepturilor omului. Întregul buget este consumat pentru menținerea aparatului instituțional, fără a putea fi identificate activități sau rezultate concrete.

Situația premisă:

Institutul Român pentru Drepturile Omului funcționează în baza Legii nr. 9/1991 privind înființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 24 din 30 ianuarie 1991, lege care nu a suferit nicio modificare sau completare de la adoptare până în prezent. Nu pentru că instituția ar fi funcționat exemplar, ci pentru că, în fapt, IRDO a fost uitat de legiuitor și de autorități.

Scopul declarat al IRDO este unul generos: asigurarea unei mai bune cunoașteri a problematicii drepturilor omului de către instituții publice, ONG-uri și cetățeni, precum și informarea opiniei publice internaționale cu privire la respectarea drepturilor omului în România. În realitate, acest scop a rămas pur declarativ.

Cadrul normativ relevant include:

- Legea nr. 9/1991 privind înființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 24 din 30 ianuarie 1991;
- Principiile de la Paris privind statutul instituțiilor naționale de drepturile omului, adoptate de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite prin Rezoluția nr. 48/134 din 20 decembrie 1993;
- Dispozițiile art. 9 și art. 10 din Legea nr. 9/1991, care prevăd finanțarea de la bugetul Parlamentului și obligația de a prezenta un raport parlamentar după doi ani de funcționare.

Cheltuielile IRDO sunt acoperite din bugetul Parlamentului, conform art. 9 din Legea nr. 9/1991. Conform bugetelor aprobate, IRDO a primit aproximativ 3 milioane de lei în 2023, 2,8 milioane de lei în 2024 și 1,5 milioane de lei în 2025.

Problema identificată:

Institutul este condus de un consiliu director format din 7 membri, un director și un director adjunct, pentru un aparat de aproximativ 22 de angajați, dintre care 7 sunt personal administrativ. Structura de conducere este supradimensionată raportat la activitatea desfășurată. În peste 30 de ani de existență, IRDO a avut doar doi directori, fără limită de mandat, fără criterii de performanță și fără obligații reale de transparență. Conducerea nu este obligată să depună declarații de avere sau de interese.

Deși, conform legii, IRDO se află sub control parlamentar, acest control nu există în fapt. Articolul 10 din Legea nr. 9/1991 prevede prezentarea unui raport după doi ani de funcționare, cu evaluarea utilizatorilor serviciilor institutului. Această obligație nu a devenit niciodată un mecanism real de responsabilizare.

Situația este confirmată inclusiv la nivel internațional. Potrivit evaluărilor Subcomitetului ONU pentru acreditarea instituțiilor naționale pentru drepturile omului, citate de APADOR-CH, IRDO este singura instituție din România acreditată conform Principiilor de la Paris, dar a primit calificativul C, cel mai slab posibil. ONU critică explicit:

- modul netransparent de numire a membrilor;
- lipsa pluralismului;
- absența duratei mandatelor prevăzute în lege.

În plan intern, presa a descris IRDO ca pe un institut-fantomă. Un fost angajat a declarat public că și-a dat demisia pentru că se plictisea la serviciu, iar nimic nu s-a schimbat ulterior. Activitatea zilnică este descrisă ca fiind lipsită de conținut, fără presiune, fără obiective și fără rezultate.

Finanțarea institutului se face exclusiv din bugetul Parlamentului, conform art. 9 din lege. Bugetele au fost:

- aproximativ 3 milioane lei în 2023;
- 2,8 milioane lei în 2024;

- 1,5 milioane lei în 2025, din care aproximativ 1 milion lei pentru salarii, restul pentru cheltuieli curente.

Soluția propusă:

Soluția propusă constă în desființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului prin abrogarea Legii nr. 9/1991 privind înființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului.

Proiectul de lege prevede încetarea activității IRDO la data intrării în vigoare a legii, încetarea contractelor de muncă ale angajaților în termen de 45 de zile, transferul patrimoniului către Camera Deputaților și preluarea obligațiilor de raportare financiară și a arhivei de către Camera Deputaților.

Impactul preconizat:

Inițiativa are un impact bugetar pozitiv, constând în economisirea sumei de aproximativ 1,5 milioane de lei anual, reprezentând bugetul IRDO alocat integral pentru salarii și cheltuieli curente, fără a fi evidențiat vreun rezultat în raport cu misiunea declarată a instituției.

Impactul juridic privește abrogarea Legii nr. 9/1991 privind înființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului și clarificarea regimului juridic al patrimoniului și arhivei instituției desființate, care se transferă în patrimoniul Camerei Deputaților.

Impactul social vizează eliminarea unei instituții ineficiente, care nu îndeplinește standardele internaționale aplicabile instituțiilor naționale de drepturile omului și nu justifică, prin activitatea sa, resursele publice alocate.

Cristian Ghinea

Senator USR

Tabel semnături

Lege pentru desființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului și pentru abrogarea Legii
nr. 9/1991 privind înființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului

Nume și prenume	Semnătură	Grup parlamentar
SENDROIU VLAD-IOAN		USR
GHEORGHIU ANDREI FLORIN		USR
HANGAN POLYANNA		USR
Bodca Marius		USR
Ailin Stănică		USR
CORINA ATAHANASIU		USR
HALARU ECCAM		USR
BLAGA DANIEL		USR
CIRU DEACONU RUXANARA		USR
CRISTINA PRUNA		USR
PLUSAR ANDREI		USR
SIDOS SORIN		USR
JOBRA ADELINA		USR
Stefanache Chenghe		USR

Tabel semnături

Lege pentru desființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului și pentru abrogarea Legii nr. 9/1991 privind înființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului

[illegible]

Tabel semnături

Lege pentru desființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului și pentru abrogarea Legii nr. 9/1991 privind înființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului

Nume și prenume	Semnătură	Grup parlamentar
SPĂTEU SIMONA		USR
CRISTIAN CERNIC		USR
GIURGIU ADRIAN		USR
BOTEZ MIHAI - CĂTĂLIN		USR
Rodeanu Bogdan		USR
MOUSSA George		USR
DRULĂ CĂTĂLIN		USR
RIGHAN CIPRIAN		USR
LOMNĂȚIU LIONEL		USR
VĂBULEA ȘTEFAN		USR
BOGHILEANU CĂTĂLIN		USR
IONUT MOȘTEANU		USR
STELIAN ION		USR

Tabel semnături

Lege pentru desființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului și pentru abrogarea Legii nr. 9/1991 privind înființarea Institutului Român pentru Drepturile Omului

[illegible]